

Par patēriņa cenām 2026. gada martā

Martā inflācijas spiediens pieaug – degvielas cenu kāpums nosaka kopējo cenu dinamiku, pārtikas cenām saglabājoties mērenām

Martā cenu dinamiku noteica straujš degvielas un pakalpojumu cenu kāpums, savukārt zemākas elektroenerģijas cenas un joprojām mērena pārtikas cenu dinamika daļēji ierobežoja kopējo inflācijas pieaugumu.

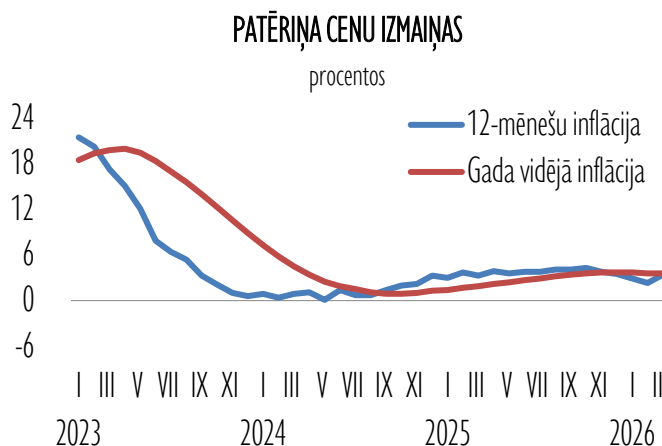
Saskaņā ar jaunākajiem Centrālās statistikas pārvaldes publicētiem datiem 2026. gada martā, salīdzinot ar februāri, patēriņa cenu līmenis pieauga par 1,9 %. Precēm tas pieauga par 2,0 %, bet pakalpojumiem par 1,8 %.

Martā patēriņa cenu līmenis tradicionāli pieaug straujāk nekā citos gada mēnešos – vidēji par 0,7–1,2 %. Arī šogad bija novērojamas mēnesim raksturīgās cenu svārstības, tomēr kopējais cenu pieaugums martā bija straujākais kopš 2022. gada, bet pirms tam straujāks kāpums bija tikai 1995. gadā. Lielākā ietekme bija degvielas cenu kāpumam, ko noteica straujais naftas cenu pieaugums pasaules tirgū ģeopolitiskās spriedzes dēļ. Izslēdzot degvielas cenu pieaugumu, kopējais patēriņa cenu līmenis pieaugtu par aptuveni 1 %, kas atbilstu mēnesim raksturīgai cenu dinamikai. Straujāks cenu pieaugums bija vērojams arī pakalpojumu sektorā, īpaši komplekso atpūtas pakalpojumu un pasažieru aviopārvadājumu segmentā, un tas bija straujākais pakalpojumu cenu kāpums mēneša laikā kopš 2009. gada sākuma. Vienlaikus spiedienu uz cenām mazināja ļoti mērenā pārtikas cenu dinamika – pārtikas un bezalkoholisko dzērienu cenām šogad martā bija mērenākais pieaugums pēdējo piecu gadu laikā. Zemo cenu grozā iekļauto preču cenas kopumā mēneša griezumā samazinājās par 0,1 %, jo to straujāku kritumu ierobežoja cenu pieaugums dārzeņu segmentā, sviestam un svaigām ogām. Vienlaikus, salīdzinot ar 2025. gada maiju, tās ir sarukušas par 0,7 %. Kopumā pārtikas cenu dinamika liecina, ka memoranda iniciatīva joprojām palīdz mazināt spiedienu uz pārtikas inflāciju. To apstiprina arī Baltijas valstu salīdzinājums – kopš memoranda ieviešanas Latvijā kopējais patēriņa cenu pieaugums ir bijis mērenāks nekā kaimiņvalstīs, bet pārtikas un bezalkoholisko dzērienu cenas šajā periodā pat ir samazinājušās. Tajā pašā laikā Igaunijā un Lietuvā pārtikas cenas ir būtiski pieaugušas, kas norāda uz relatīvi zemāku cenu spiedienu Latvijā.

Vienlaikus jāatzīmē, ka martā militārā konflikta eskalācija Tuvajos Austrumos jau būtiski ietekmēja pasaules energoresursu tirgus, izraisot strauju naftas cenu kāpumu un palielinot degvielas cenas arī Latvijā. Tas tieši atspoguļojās patēriņa cenu dinamikā, īpaši transporta komponentē, un daļēji ietekmēja arī ar ceļošanu saistīto pakalpojumu cenas. Ņemot vērā, ka energoresursu cenu pārnese uz citām preču un pakalpojumu grupām parasti notiek ar laika nobīdi, tuvākajos mēnešos sagaidāms papildu izmaksu spiediens transporta, loģistikas un energoietilpīgajās nozarēs. Ja saglabāsies augstas energoresursu cenas, tas var pakārtoti veicināt cenu pieaugumu plašākā preču un pakalpojumu lokā, paaugstinot kopējo inflācijas līmeni un īstermiņā ierobežojot iedzīvotāju pirktpējas pieaugumu.

Preču sektorā lielākā palielinošā ietekme martā bija degvielas cenu kāpumam – par 21 %, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,9 procentpunktiem. Lielākā ietekme bija dīzeļdegvielas cenu pieaugumam.

Pasaules naftas tirgū martā cenas strauji pieauga un saglabājās ļoti svārstīgas. Brent naftas cena mēneša laikā kopumā palielinājās par aptuveni 42 %, sasniedzot augstāko līmeni kopš 2022. gada. Cenu dinamiku galvenokārt noteica militārā konflikta eskalācija Tuvajos Austrumos, kas būtiski traucēja piegādes un ierobežoja naftas plūsmu caur Hormuza šaurumu – vienu no nozīmīgākajiem globālajiem naftas transporta maršrutiem. Mēneša sākumā cenas strauji pieauga, reaģējot uz uzbrukumiem enerģētiskās infrastruktūrai un naftas ieguves samazināšanos vairākās reģiona valstīs. Tirgū pastiprinājās bažas par būtiskiem piegādes traucējumiem, jo tika ierobežota tankkuģu satiksme un samazinājās

eksportētās naftas apjoms. Mēneša vidū cenas pārsniedza 110 ASV dolārus par barelu, atspoguļojot augstus ģeopolitiskos riskus un tirgus gaidas par ilgstošākiem piegādes traucējumiem. Vienlaikus cenu kāpumu daļēji ierobežoja starptautiski pasākumi tirgus stabilizēšanai, tostarp stratēģisko naftas rezervju izmantošana un signāli par iespējamu sankciju mīkstināšanu, lai uzturētu piegādes. Mēneša beigās, parādoties cerībām uz konflikta deeskalāciju, cenas nedaudz atkāpās no dienas maksimumiem, tomēr saglabājās ļoti augstā līmenī.

Arī šogad martā, līdzīgi kā citus gadus pēc ziemas izpārdošanu beigām, apģērbu un apavu cenas būtiski pieauga – par 5,7 %, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,3 procentpunktiem. Vienlaikus jāatzīmē, ka šī gada marta apģērbu un apavu cenu kāpums bija zemākais kopš 2012. gada.

No 2025. gada 1. marta paaugstinātā akcīzes nodokļa alkoholiskajiem dzērieniem dēļ, alkoholiskajiem dzērieniem un tabakas izstrādājumiem cenas pieauga par 3,4 %, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,2 procentpunktiem. Lielākā ietekme bija cenu kāpumam stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem un vīnam, būtiski pieaugot arī cigarešu cenām.

Noslēdzoties akcijām, cenas martā pieauga arī priekšmetiem un izstrādājumiem personīgajai aprūpei par 3,1 %, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,1 procentpunktu.

Pārtikai un bezalkoholiskajiem dzērieniem cenas martā praktiski nemainījās – pieaugums par 0,1 %, kas kopējo patēriņa cenu līmeni ietekmēja minimāli. Lielākā palielinošā ietekme bija cenu kāpumam gaļas izstrādājumiem, dārzeņiem un sviestam. Savukārt būtiskākā samazinošā ietekme bija cenu kritumam sieram, cūkgaļai, maizei un miltu konditorejas izstrādājumiem, kā arī kafijai.

Pārtikas produktu cenas pasaulē martā turpināja pieaugt otro mēnesi pēc kārtas – par 2,4 %, un bija par 1,0 % augstākas nekā pirms gada. Kopējo cenu kāpumu noteica visu galveno produktu grupu sadārdzināšanās, ko papildus tirgus pamatfaktoriem veicināja arī augstākas energoresursu cenas saistībā ar konflikta eskalāciju Tuvajos Austrumos. Visstraujāk martā pieauga cukura un augu eļļu cenas, ko galvenokārt noteica augstākas naftas cenas, palielinot pieprasījumu pēc bioetanola un biodegvielas ražošanas. Papildu spiedienu radīja arī bažas par iespējamām tirdzniecības traucējumiem un piedāvājuma ierobežojumi atsevišķos reģionos, tostarp Melnās jūras reģionā, savukārt cenu kāpumu cukuram daļēji ierobežoja labas globālā piedāvājuma perspektīvas. Graudaugu cenas martā pieauga, galvenokārt kviešu cenu kāpuma dēļ, ko noteica sausuma riski ASV un gaidāms sējumu samazinājums Austrālijā. Gaļas cenu kāpumu galvenokārt noteica cūkgaļas sadārdzināšanās sezonāli augstāka pieprasījuma dēļ Eiropā, kā arī liellopu gaļas cenu pieaugums ierobežota piedāvājuma dēļ, kamēr aitu un putnu gaļas cenas saglabājās stabilas vai samazinājās. Piena produktu cenas martā pieauga pirmo reizi kopš 2025. gada vasaras, galvenokārt piena pulveru un sviesta sadārdzināšanās dēļ, ko veicināja stabils pieprasījums un sezonāli zemāks piedāvājums, savukārt siera cenas turpināja samazināties lielāka piedāvājuma un vājāka pieprasījuma dēļ Eiropā.

Lielākā samazinošā ietekme martā bija cenu kritumam ar mājokli saistītiem energoresursiem, kas kopumā patēriņa cenu līmeni samazināja par 0,2 procentpunktiem. Lielākā ietekme bija elektroenerģijas cenu kritumam – par 5,4 %. To noteica cenu kritums biržā, samazinot tarifus, kas piesaistīti elektroenerģijas cenām. Cenu kritumu veicināja vēja, saules un hidroelektrostaciju izstrādes pieaugums, kā arī sezonāls elektroenerģijas patēriņa samazinājums, palielinoties gaisa temperatūrai un diennakts gaišo stundu skaitam. Ļoti mēreni cenas samazinājās cietajam kurināmajam – par 0,6 %, dabasgāzei tās nemainījās, bet siltumenerģijai pieauga par 0,2 %.

Pakalpojumu cenas martā kopumā pieauga par 1,8 %, kas kopējo cenu līmeni palielināja par 0,6 procentpunktiem. Lielāko palielinošo ietekmi atstāja komplekso atpūtas pakalpojumu cenu kāpums, ko galvenokārt noteica pieaugošais pieprasījums pavasara brīvlaika un ceļošanas sezonas laikā. Būtiska ietekme bija arī pasažieru aviopārvadājumu cenu pieaugumam, ko veicināja augstāks pieprasījums un sezonālas cenu svārstības. Daļu no cenu kāpuma varētu būt ietekmējis arī degvielas cenu pieaugums, tomēr pilnīgāka tā ietekme uz pakalpojumu cenām parasti izpaužas ar laika nobīdi. Pakalpojumu cenu kāpumu martā kopumā noteica aktīvākas ceļošanas un atpūtas aktivitātes.

Citās preču un pakalpojumu grupās cenu svārstības aizvadītajā mēnesī kopējo cenu līmeni būtiski neietekmēja.

2026. gada martā, salīdzinot ar iepriekšējā gada martu, patēriņa cenas pieauga par 3,4 %. Gada vidējā inflācija bija 3,6 %.

Arī turpmāk cenu izmaiņas Latvijā lielā mērā noteiks energoresursu un pārtikas cenu svārstības globālajos tirgos, kā arī ģeopolitiskās norises un pasaules ekonomikas izaugsmes temps. Inflācijas līmeni Latvijā papildus ietekmēs piedāvājuma puses faktori – nodokļu un regulēto tarifu pārskatīšana, kā arī pieprasījuma puse, ko veicina atalgojuma pieaugums. Ņemot vērā jaunākās tendences energoresursu tirgos un ar Tuvo Austrumu konfliktu saistīto nenoteiktību, 2026. gadā vidējā gada inflācija Latvijā varētu būt augstāka nekā iepriekš prognozēts un pārsniegt 3,5 % robežu.